

sau mai puțin intense, care uneori poate merge pînă la dispariția totală a vocalei. Astfel, trebuie deosebite următoarele fenomene:

a) comportarea vocalelor *a*, *o* în prima silabă protonică, după consoană dură:

b) comportarea vocalelor *a*, *o*, *e* în a doua silabă protonică;

c) vocalele *a*, *o*, *e* în silabele posttonice;

d) vocalele în poziție finală și inițială;

e) comportarea vocalelor *a*, *o*, *e* în prima silabă protonică, după consoană moale.

4.1. Vocalismul protonic neaccentuat după consoană dură nu mai distinge trei grade de deschidere, ci numai două: deschis și închis, vocalele *a* și *o* realizîndu-se într-o variantă comună (*a*). Acest fenomen este propriu tuturor graiurilor studiate, ele intrînd, fără nici o excepție, în grupul graiurilor cu *akanie*.

4.2. Schema după care se realizează vocalele *o* și *a* în prima silabă protonică, după consoană dură, este în aceste graiuri următoarea:

Sub accent	<i>a</i>	<i>o</i>	<i>u</i> (<i>bi</i>)	<i>y</i>
În prima silabă protonică	<i>a</i>		<i>ы</i>	<i>y</i>

După cum se observă, fonemele *a* și *o* au ca variantă comună pe *a*, rezultat care nu depinde de calitatea vocalei de sub accent (*akanie* nedisimilativă). Sint mai rare cazurile cînd în loc de *a* în prima silabă protonică apare *ь*.

Dăm în continuare exemple din fiecare grai pentru situația descrisă mai sus:

Slava Cercheză: *накарм'ил, каҭд́а, палтар́а, ҭару́, ҭар'ина, саду́, ҭарод'е, даҭад́а́л'а, дараҭ'ийе, прахад'ил, дамой́, пратой́у, памбу́у, напан'и, сел́ату* (< rom. *salată*), *маха́л'ан'е* (< rom. *mahala*), *карау́л'ум'* etc.

Slava Rusă: *ҭавор'у, ҭаловушка, на т'ех, прадайт', варот', заб'ил, на хатк'е, пал'ес, патанул', кавал'ок, фат'ил, сасна́, сваток', ламат', сажсим, наҭам'и, на лауҭей* etc.

Sarichioi: *панушка* (< rom. *пăришоi*), *вады́, хад'ил, салдат', вайны́, када́, кан'а, маладй́, пьфат'ил'и, устар'ел, мату́ла, балот'ь* („погоi”), *паст'а, страждал*.

Ghindărești: *карм'е, какáа, канá'и, да_д'ес'ум', на_мор'е, наká, на_стоб́, судакá, разм'ер, такóвь, праставóл, сажон́, павóск'и, салóма, кашóлку* etc.

Periprava: *баклажаны́, харашó, какй́, ҭарот', сал'оны, хаз'ани́, закүскь, слабада́, саракавóй, лажеца́, памóши'ик, хлапчаты́, да_пáск'и, правад'ила, паклóна* etc.

Chilia Veche: *дават', зьраб'а́'и, карм'ил'и'е'а, паймат', стайат', праҭу́лку, м'идавóй, самá* („somn” varietate de pește) *т'иплату́, бакáх, сталба́, спасаба́, калканá, камыш, кармак'и́, ҭнайóк* etc.

Sviștovca: *патом́, катóры, каз'онáа, зьрасло́, варóны, баранá, валóу, засы́п'л, табáк, паҭóда, задарьм, завар'ица, ч'иртан'и́ка* etc.

Mila 23: *сарты́, вал'ани́, наkáм'и'е', кабанóу, к'ишмань́, харч'и́, канч'ащи́ца, разҭавл'а́йем'а, шьранá, радн'а́, канáим, да_сталá, раст'ом* etc.

Jurilovca: *ҭарман́, прапáл, бабайку́, кадóльч'ка, дал'окь, пасóда, палав'ина, вад'ичку́, дастат'к, над'енум', пньмар'ей* etc.

Mahmidia: *надн'ат', камби́ш, заулá, са_фс'е́х, старон́, хамз'ийа, каракүда, пьста_вá'и'е'а, патом'яткь, назат́, баитан́* (< *тс. bostan*), *ҭаришкám'и, бабу́шка* etc.

2 *Mai*: *свар'ила, над_бабушку́, пач'а́л, камар́, блаҭадар'ат', капүсту́, клад'оши, на_палáм, навьч'ист'им, скапцы́, на_фасту́* etc.